

Vyhodnotenie dotazníka „Príprava Akčného plánu ochrany vôd CHVO Žitný ostrov“

ÚVOD

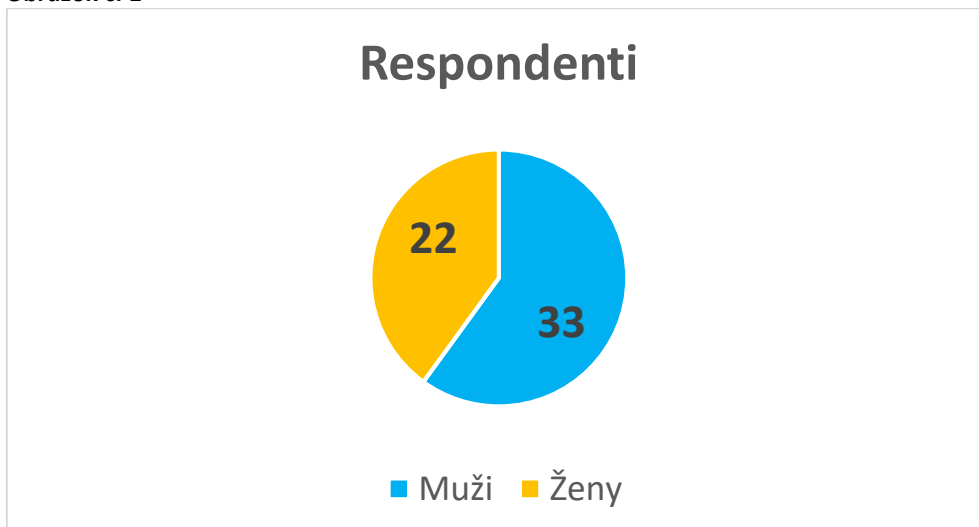
Sekcia vôd Ministerstva životného prostredia SR je gestorom spracovania Akčného plánu ochrany vôd CHVO Žitný ostrov. Napĺňa tak jedno z opatrení Konceptie vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030. Akčný plán bude zameraný na zastavenie zhoršovania stavu/potenciálu vodných útvarov podzemných vôd v CHVO Žitný ostrov. Víziou je zabezpečiť nadradenosť verejného záujmu ochrany vôd v CHVO Žitný ostrov tak, aby využitie zdrojov pitnej vody pre zásobovanie obyvateľstva malo prioritu pri krajinom a územnom plánovaní pred hospodárskym a iným využitím.

V území CHVO Žitný ostrov je mnoho problémov, ktoré sa nepodarilo odstrániť ani prijatím prísnych ochranných opatrení. Tieto problémy sú jednak následkom nedbalého manažmentu z minulosti, ale objavujú sa aj nové hrozby spôsobené absenciou a nedôslednou vymožiteľnosťou súčasnej právnej úpravy. V rámci prípravy akčného plánu bol pripravený dotazník, ktorého cieľom bolo zmapovať, ako vnímajú dôležití aktéri súčasný stav ochrany vôd v CHVO Žitný ostrov a získať od respondentov podnety pre spracovateľov akčného plánu.

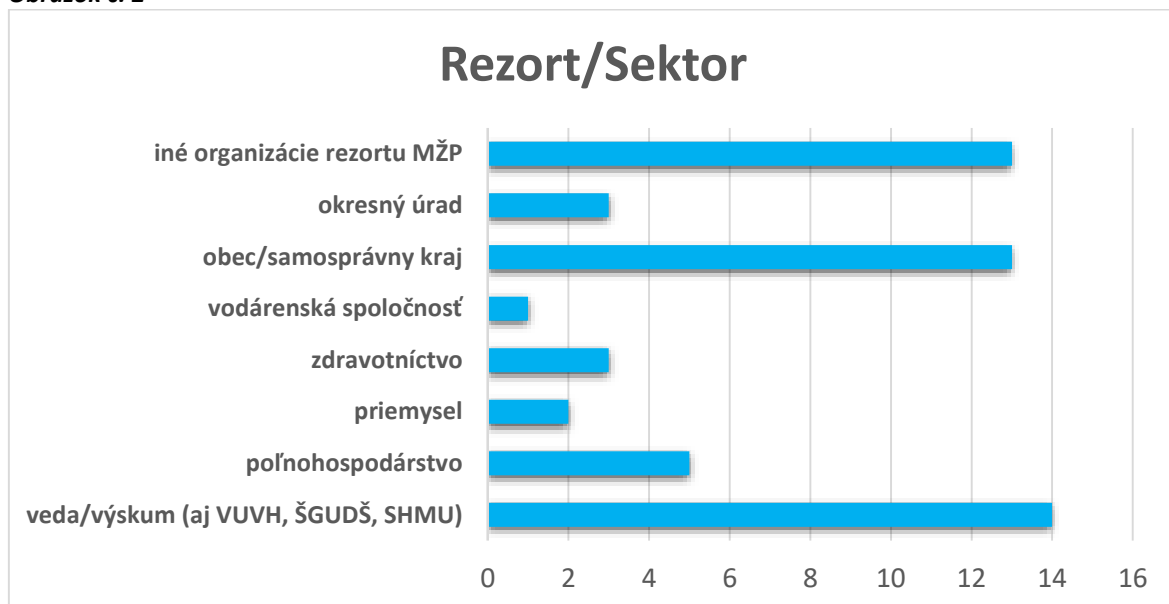
VYHODNOTENIE DOTAZNÍKA

Prieskumu sa zúčastnilo celkovo 55 respondentov, ktorí mali uviesť svoj postoj k aktuálnej situácii na území CHVO Žitný ostrov. Podnety respondentov následne pomôžu pri príprave akčného plánu ochrany vôd CHVO Žitný ostrov. Do prieskumu sa zapojilo celkovo 33 mužov a 22 žien (**Obrázok č. 1**) reprezentujúcich rôzne rezorty/sektory. Zastúpenie jednotlivých sektorov je zobrazené na **Obrázku č. 2**. Do prieskumu sa zapojili aktéri najmä z verejného sektora, no boli medzi nimi aj jednotlivci zo súkromného sektora.

Obrázok č. 1

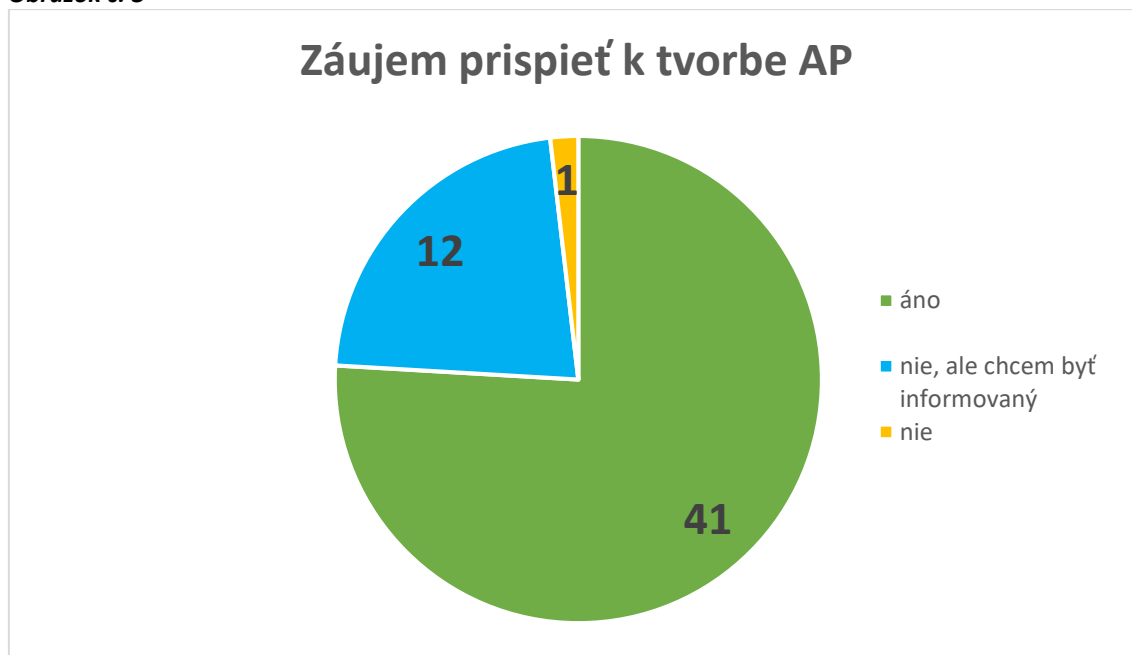

Obrázok č. 2

Prieskum zahŕňal aj možnosť vyjadriť svoj záujem aktívne prispieť pri tvorbe AP ochrany vôd v CHVO Žitný ostrov (**Obrázok č. 3**). Z opýtaných vyjadrilo 41 respondentov záujem aktívne prispieť k tvorbe AP. Menšia časť sa nechce aktívne zúčastňovať na tvorbe AP, no chcú zostať informovaní o jeho príprave. Len jeden z respondentov vyjadril svoj nezáujem o aktívnu pomoc pri tvorbe AP.

Obrázok č. 3

Pri odpovedaní na otázku, aké skutočnosti vnímajú respondenti od prijatia zákona číslo 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tzv. LEX- Žitný ostrov), respondenti najčastejšie poukázali na nedostatočné dodržiavanie zákona, na jeho slabé vymáhanie a nedostatočnú kontrolu. Negatívne vnímali kauzy spojené s environmentálnymi záťažami a často poukazovali na ignorovanie nežiadúcich vplyvov na životné prostredie a nedefinovanie zakázaných činností v CHVO. Respondenti sa odvolávali na absenciu kvalifikovaných odborníkov, ktorý by mohli zabezpečovať výkon opatrení na území CHVO Žitný ostrov a nedostatok finančných prostriedkov na ich zabezpečenie. Masívna urbanizácia, v dôsledku ktorej sa deje zástavba

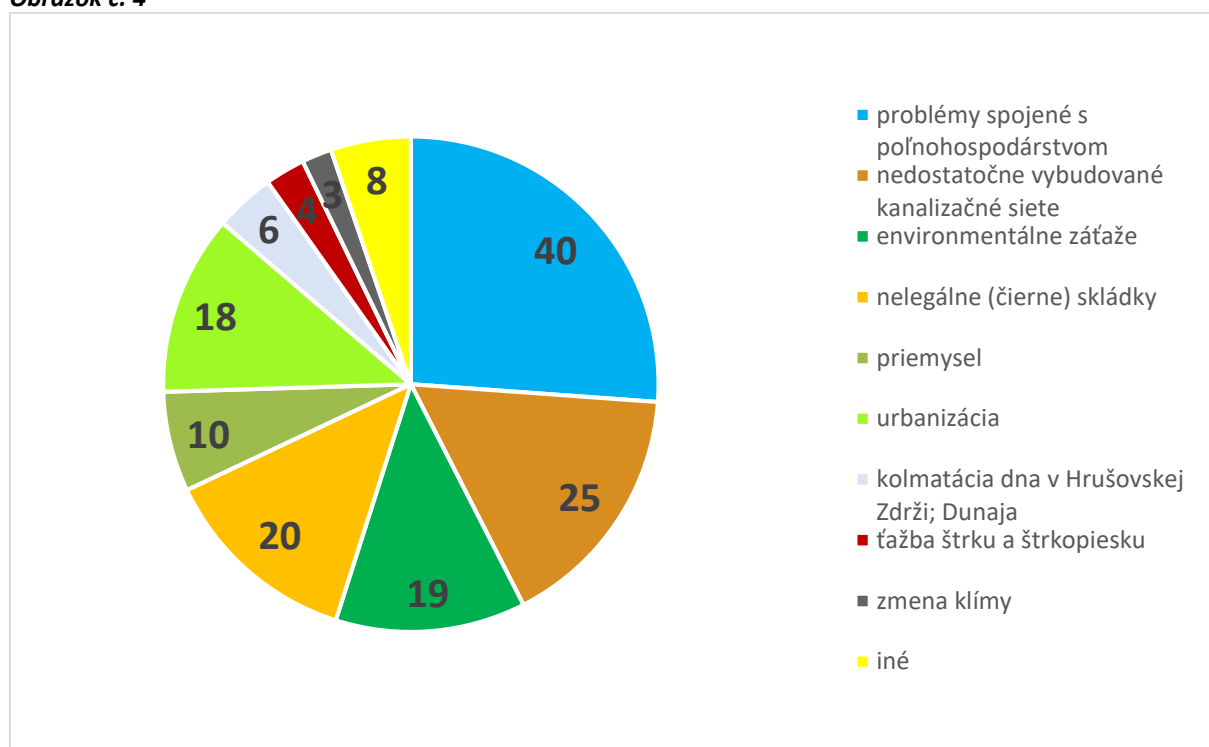
poľnohospodárskej pôdy vytvára tlak aj na prírodné zdroje. Do prieskumu sa zapojili aj respondenti, ktorí neregistrujú žiadne zmeny od prijatia zákona. Okrem negatívnych javov však respondenti vnímali aj pozitíva prijatia novej právnej úpravy. Jedným z pozitív je zastavenie rozširovania skládok a lepšia ochrana prírody. Treba podotknúť, že niekoľko respondentov na danú otázku nedopovedalo.

Vo všeobecnosti, respondenti vnímajú pozitívne aj negatívne skutočnosti od prijatia zákona č. 305/2018 Z.z. nasledovne (príklady):

Pozitívne zmeny	Negatívne zmeny
Zastavilo sa rozširovanie skládok	Neregistrujeme žiadne zmeny
Obmedzilo sa používanie POR, budovanie bitúnkov	Zákon sa nedodržiava/slabo sa vymáha
Sprísnené sankcie	Ignoruje sa proces EIA
Jasné zákazy	Nedostatočná kontrola vymožitelnosti
Lepšia ochrana prírody	Absencia komunikácie
Zlepšená informovanosť (správy o CHVO)	Pokračujúca zástavba poľnohospodárskej pôdy
Povinnosť premietnuť zákazy do UPD	Nová diaľnica cez Žitný ostrov
	Chybné rozhodnutie o delimitácii právomocí zo štátnej správy na obce

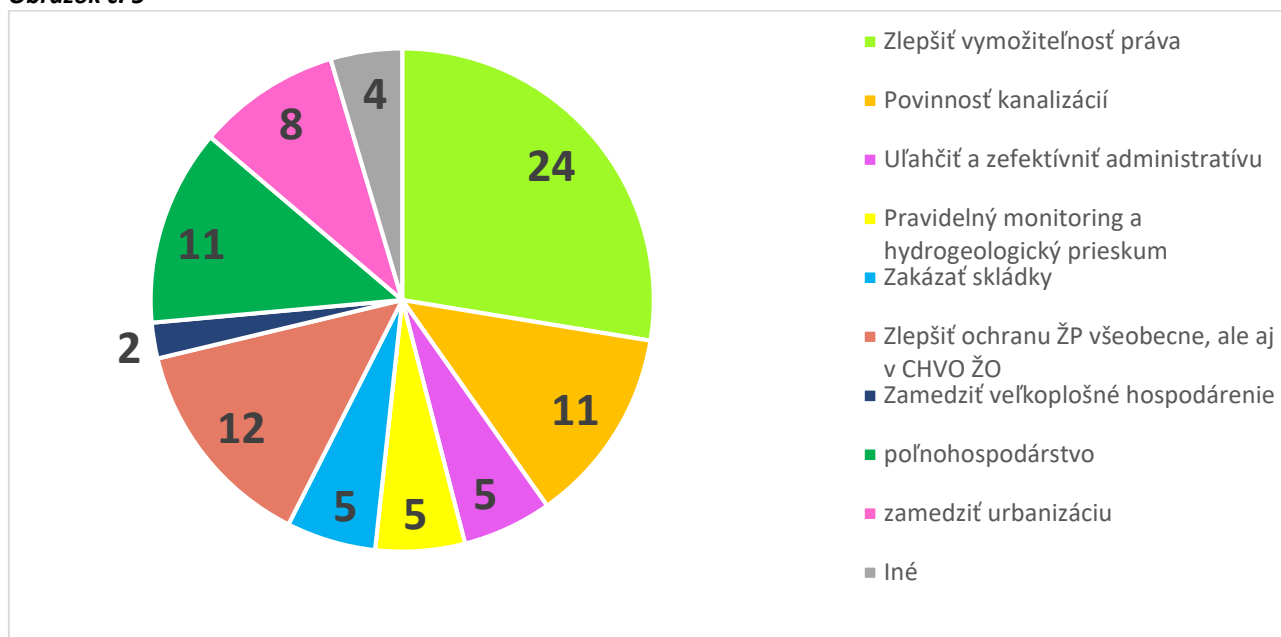
Najčastejšie problémy, ktoré respondenti vnímajú ako ohrozujúce vody (kvantita, kvalita) na Žitnom ostrove sú zobrazené na **Obrázku č. 4**. Respondenti mali uviesť 3 problémy, ktoré vnímajú ako najviac ohrozujúce k vodám na Žitnom ostrove. Nekontrolovaná poľnohospodárska činnosť a problémy s ňou spojené vníma za problematické 40 respondentov. Veľká urbanizácia a rozrastajúci sa priemysel v oblasti CHVO Žitný ostrov vnímajú respondenti ako ďalšie problémy, ktoré je potrebné napraviť. Nedostatočne vybudované kanalizačné siete a čistiarni odpadových vôd v obciach značne ohrozujú vody na Žitnom ostrove. Okrem uvedených problémov sa vyskytovali aj „iné“ odpovede ako Vodné dielo Gabčíkovo, zaschnuté prívodové kanály v celom regióne a nedostatočná ochrana a obnova ekosystémov.

Obrázok č. 4

Na **Obrázku č. 5** sú zobrazené najčastejšie odpovede na otázku potreby zmeny právnych predpisov na zlepšenie ochrany vôd v CHVO Žitný ostrov. Respondenti mali uviesť 3 veci, ktoré je podľa nich potrebné zmeniť v právnych predpisoch. Častokrát však respondenti nevnímali potrebu zmeny, ale dodržiavanie už existujúcej právnej úpravy, jej dôslednú kontrolu a uplatňovanie adekvátnej sanácie jej porušenia. Okrem hlavných problémov zobrazených na obrázku respondenti vyjadrili potrebu legislatívne definovať pojem verejný záujem, zahrnúť do legislatívy aj finančnú podporu na ochranu vody a pôdy v CHVO Žitný ostrov, ktorá by mala dôležitých aktérov na tomto území motivovať k jeho ochrane.

Obrázok č. 5

Za najdôležitejší trend, ktorý bude najviac v budúcnosti určovať rozhodovanie vnímali respondenti najčastejšie klimatické zmeny. Ďalším trendom bude podľa respondentov úroveň vzdelávania a množstvo kvalifikovaných odborníkov v danej oblasti. Rozhodujúcim bude aj reálna vymožitelnosť práva a vykonávanie pravidelného monitoringu, ktorý je dôležitý pre ďalší vývoj v oblasti Žitný ostrov. V budúcnosti má podľa respondentov byť rozhodujúci aj vývoj urbanizácie a nedostatočne vybudovaných kanalizácií na Žitnom ostrove. Respondenti vnímajú nezáujem zo strany štátu riešiť už existujúce problémy a uprednostňovanie záujmov investorov pred verejným záujmom.

DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE

Na záver bolo respondentom umožnené uviesť akékoľvek vlastné poznatky a podnety, ktoré môžu pomôcť pri tvorbe AP. Túto možnosť využilo len malý počet respondentov. Medzi nich patrili aj:

- Žiadosť o sprístupnenie GIS vrstvy s presnou hranicou CHVO Žitný ostrov ako územnoplánovací podklad
- podnet odporúčajúci zvyšovať povedomie o zelenom priemysle
- podnet na vytvorenie platformy, kde by medzi sebou mohli diskutovať odborníci, pohybujúci sa v daných problematikách a pomáhať si navzájom pri riešení problému
- podnet na sprístupnenie údajov o prípravkoch reálne používaných na ochranu rastlín a iných chemických prípravkoch na územiach CHVO.